2018-2019
Book Published as author

1**. *Dr. Akhil Borah***

UdyogorSamajtatta

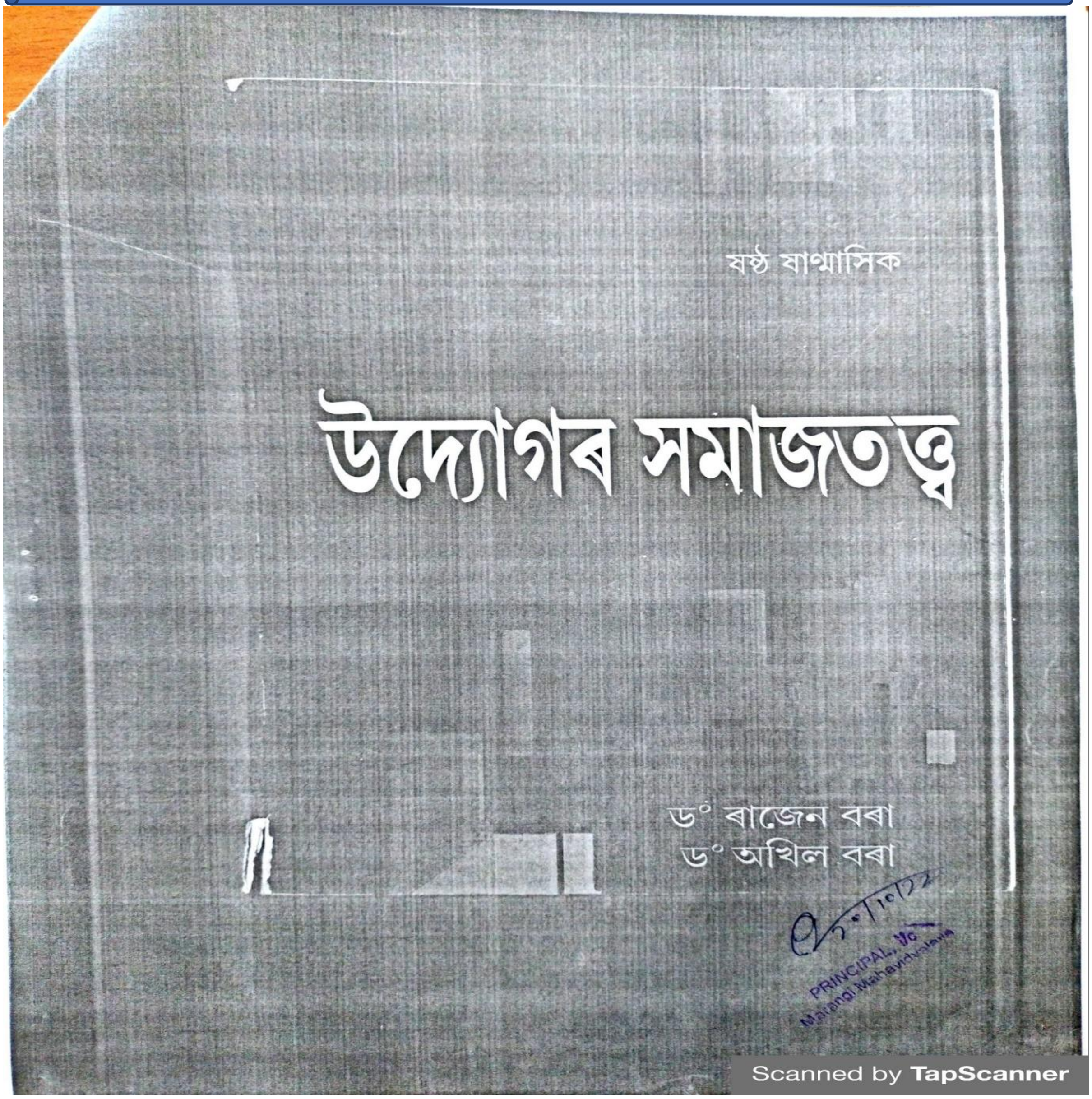

Marangi Mahavidyalaya

UDYOGOR SAMAJTATTA : A book on Sociology of Industry written in Assamese as per syllabus of under-graduate courses of Dibrugarh University (Semester System) by Dr. Rajen Borah, Associate Prof. and Head, Department of Sociology, Jorhat Kendriya Mahavidyalaya and Dr. Akhil Borah, Asstt. Prof. Morongi Mahavidyalaya (Degree), Doigrong, Golaghat and published by Bidya Bhawan, Jorhat (Assam).

Fifth revised edition : January, 2019 Price : Rupees two hundred fifty only

প্ৰকাশক আৰু পৰিবেশক
বিদ্যা ভৱন
মহাত্মা গান্ধী পথ,
যোৰহাট - ১

প্ৰথম সংস্কৰণ ঃ জানুৱাৰী, ২০১৪
দ্বিতীয় সংশোধিত সংস্কৰণ ঃ জানুৱাৰী, ২০১৫
তৃতীয় সংশোধিত সংস্কৰণ ঃ ফেব্ৰুৱাৰী, ২০১৬
চতুৰ্থ সংশোধিত সংস্কৰণ ঃ জানুৱাৰী, ২০১৮
পঞ্চম সংশোধিত সংস্কৰণ ঃ জানুৱাৰী, ২০১৯

বেটুপাত ঃ মনজিৎ ৰাজখোৱা

© লিখকৰ দ্বাৰা সৰ্বস্বত্ব সংৰক্ষিত

মূল্য ঃ ২৫০/- টকা মাত্ৰ

অনুলিখন ঃ ললিত বৰা

ISBN : 978-93-81784-76-1

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or any information, storage and retrieval system, without permission in writing from the publisher.

মুদ্ৰক ঃ ববকটকী অফ্‌ছেট্ প্ৰিন্টাৰ্ছ
মালৌআলি, যোৰহাট

Scanned by TapScanner

PRINCIPAL, i/c
Marangi Mahavidyalaya

SYLLABUS

SOCM60300

SOCIOLOGY OF INDUSTRY

Total Marks: 80

Objectives:

This course aims at providing a theoretical knowledge on Sociology of Industry. The theoretical knowledge will enable a student to understand the social structure of industry and its practical aspects.

Unit 1 : Definitions of industry, Meaning of industrialization, Pre-industrial society, industrial society and its systems, the emergence and development of industrial sociology, Relationships between industrial sociology and other social sciences. The task of industrial sociology, Modern industrial man, Growth of modern industry and impact of industrialization.

Unit 2 : Work in modern society, Meaning of Organization, Formal organization, Informal organization, Industrial bureaucracy, Principles of Organization, Managerial Functions, Managing change, Stress and Counseling.

Unit 3 : Meaning and trends of industrial Disputes in India, Trade Unionism in in India. Definitions, Functions, Advantages and Disadvantages, Types of trade Unions and wages, Development of trade union in India. Factors of growth of Trade Unions.

Unit 4 : Labor Welfare- Definitions and scope, classifications, Aim, Necessity in India, Origin of labor welfare Activities, Welfare activities undertaken by the govt. of India. Agencies for labor welfare, Provisions in the Factories Act 1948, Labor welfare funds, Labor welfare activities in Railways, Labor welfare activities in Ports, Social security measures.

Unit 5 : Industry and society- Industry and the family, industry and education, industry and social stratification. Industry and Entrepreneurship, Industrial policy in India, Problems of Industrial development in N.E India.

PRINCIPAL, i/c
Marangi Mahavidyalaya

Scanned by TapScanner

PRINCIPAL, i/c
Marangi Mahavidyalaya

পাতনি

যি সময়ত সমগ্ৰ বিশ্বতেই ঔদ্যোগিক সম্প্ৰসাৰণ হৈছে সেই সময়ত উদ্যোগৰ সমাজতত্ত্ব বা ঔদ্যোগিক সমাজতত্ত্বৰ দৰে এটা বিষয়ৰ খুবেই প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। বৰ্তমান সময় আৰু সভ্যতাই আহ্বান জনোৱা এনে এটা বিষয়ৰ প্ৰয়োজনীয়তা বৌদ্ধিক সমাজত বাৰুকৈয়ে উপলব্ধি কৰা হৈছে কিয়নো বৰ্তমান বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তি কৌশলৰ যি চমৎকাৰ আৱিষ্কাৰ, এই আৱিষ্কাৰসমূহে বিভিন্ন অত্যাধুনিক কৌশলেৰে অনুদঘাটিত সম্পদসমূহ উদঘাটন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে আৰু সেইবোৰ উদঘাটিত সম্পদক কেন্দ্ৰ কৰি উদ্যোগ প্ৰতিষ্ঠানৰ জন্ম হৈছে। এনে উদ্যোগসমূহ প্ৰতিষ্ঠাৰ লগে লগে এইবোৰ পৰিচালনাৰ বাবে উদ্যোগ সম্বন্ধীয় বিজ্ঞানধৰ্মী জ্ঞানৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে। গতিকে উদ্যোগ সম্বন্ধীয় বিভিন্ন দিশ বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিৰে আলোচনা-বিলোচনাৰ বাবে সমাজতত্ত্বৰ এক নতুন বিশেষ শাখাৰ জন্ম হৈছে যিটোক আমি উদ্যোগৰ সমাজতত্ত্ব (Sociology of Industry) বা ঔদ্যোগিক সমাজতত্ত্ব (Industrial Sociology) বুলি অভিহিত কৰিছোঁ। উদ্যোগৰ বা ঔদ্যোগিক সমাজতত্ত্বই উদ্যোগসম্বন্ধে আলোচনা কৰিবলৈ যাওঁতে ঔদ্যোগিক সংগঠন, ঔদ্যোগিক প্ৰশাসন তথা পৰিচালনা, ঔদ্যোগিক সংগঠন, ঔদ্যোগিক শ্ৰমিক, ঔদ্যোগিক পৰিৱৰ্তন বা প্ৰগতি, ঔদ্যোগিক সমস্যা, উদ্যোগৰ লগত সমাজৰ সম্বন্ধ ইত্যাদি দিশবোৰ সাঙুৰি লৈছে। গতিকে বৰ্তমান উদ্যোগ সম্বন্ধীয় এই সকলো দিশৰ জ্ঞান একেলগে আয়ত্ত কৰিবৰ বাবে উদ্যোগৰ বা ঔদ্যোগিক সমাজতত্ত্ব অধ্যয়ন অতি জৰুৰী হৈ পৰিছে।

বৰ্তমান এই বিষয়টোৰ গুৰুত্ব উপলব্ধি কৰি বিভিন্ন মহাবিদ্যালয় আৰু বিশ্ববিদ্যালয়সমূহৰ পাঠ্যক্ৰমত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। বৰ্তমান ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ

PRINCIPAL, i/c
Marangi Mahavidyalaya
Scanned by TapScanner
Marangi Mahavidyalaya

(ষষ্ঠ ষান্মাষিক)ৰ মেজৰ বিষয়ৰ তৃতীয় কাকত হিচাপে এই বিষয়টো নিৰ্বাচন কৰা হৈছে। অৱশ্যে সমাজতত্ত্বৰ এই কাকতখনৰ ওপৰত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ এই অভাৱৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বহু কষ্টৰে শেহতীয়া তথ্যসমৃদ্ধ এখন পুথি তৈয়াৰ কৰিবলৈ আমি যত্ন কৰিছোঁ। তাৰ বাবে বিভিন্ন প্ৰসংগ পুথি, প্ৰতিবেদন, আলোচনী ইত্যাদিৰ সহায় লোৱা হৈছে। একেবাৰে শেহতীয়া কিছুমান তথ্য পুথিখনিত সন্নিবিষ্ট কৰিবৰ বাবে ইণ্টাৰনেটৰো সহায় ল'বলগীয়া হৈছে। পুথিখনিত বৰ বেছি দীঘলীয়া বাক্য লিখাৰ পৰা আঁতৰত থাকি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সহজবোধগম্যতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। পাঠ্যক্ৰমত অন্তৰ্ভুক্ত বিভিন্ন বিষয়সমূহৰ উপৰি এই বিষয়টোৰ লগত সংগতি থকা দুই-এটা কথা অতিৰিক্তভাৱে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সুবিধাৰ্থে উল্লেখ কৰা হৈছে। দুই-এটা পইণ্টত বৰ বহলকৈ লিখাৰ বা ব্যাখ্যা কৰাৰ নিষ্প্ৰয়োজনীয়তাৰ কথা ভাবিও পুনৰ যথেষ্ট বহলকৈ উল্লেখ কৰা হৈছে। এইক্ষেত্ৰত আমি উদাহৰণস্বৰূপে চতুৰ্থ অধ্যায়ত উল্লেখ কৰা কেন্দ্ৰীয় শ্ৰমিক আইনসমূহৰ তালিকাখনৰ (List of Central Labour Acts) কথা উল্লেখ কৰিব পাৰোঁ। এই আইনসমূহৰ তালিকাখনি যথেষ্ট দীঘলীয়া হৈছে। হ'লেও আমাৰ উপলব্ধিত এই তালিকাখনৰ পৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ লগতে অন্যান্য পাঠকসকলো উপকৃত হ'ব। কিয়নো এনেধৰণৰ বিভিন্ন দিশৰ শ্ৰমিক আইনসমূহ বিচাৰি হাবাথুৰি খোৱা লোকৰ বাস্তৱ অভিজ্ঞতা আমাৰ হাতত বহুতেই আছে। গতিকে এক বহল দৃষ্টি আগত লৈহে দুই-এখন শ্ৰমিক আইনৰ কথা উল্লেখ নকৰি গোটেইখিনিকে সামৰি আলোচনা কৰা হৈছে। ইয়াৰ উপৰি পুথিখন লিখোঁতে মেধা আৰু কম মেধাসম্পন্ন দুয়োধৰণৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী যাতে উপকৃত হ'ব পাৰে তাৰ প্ৰতি দৃষ্টি ৰখা হৈছে।

যিকোনো মানুহৰে সৃষ্টি কৰ্মত নিজস্ব মনোবল অটুট থকাটো নিশ্চিত যদিও আন কাৰোবাৰ বুদ্ধি-পৰামৰ্শ আৰু উৎসাহ-উদ্দীপনায়ো এইক্ষেত্ৰত সফলতাৰ বাট সৰল কৰি তোলে। আমাৰ এই সৃষ্টিকৰ্মতো নিজস্ব মনোবলৰ উপৰি পুনৰ মনোবল যোগালে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সমাজতত্ত্ব বিভাগৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত প্ৰাধ্যাপক ড° মকিতুল হুছেইন ছাৰে। মননৰ ছাৰে আমাক যি উৎসাহজনক পৰামৰ্শ আগ বঢ়ালে তাৰ বাবে আমি চিৰকৃতজ্ঞ। কঠোৰ পৰিশ্ৰম আৰু আৰ্থিক দীনতাৰ মাজতো মৰম আৰু আশীৰ্বাদেৰে আমাৰ শিক্ষা জীৱনৰ কণ্টকময় যাত্ৰাক সফল কৰি তুলি গ্ৰন্থ লিখাৰ দৰে মহৎ কৰ্ম সাফল্যমণ্ডিত কৰাত আমাৰ চিৰপূজ্য, চিৰ আৰাধ্য পিতৃদেৱতা প্ৰয়াত দেউতি বৰা আৰু মাতৃ শ্ৰীযুতা আইজনী বৰাক এই মুহূৰ্তত কৃতজ্ঞতা জনাইছোঁ। ইয়াৰ উপৰি পুথিখনি লিখি উলিওৱাৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্ন দিশত সহায়-সহযোগিতা, উৎসাহ-উদ্দীপনা আগবঢ়োৱাৰ বাবে মৌচুমী বৰা, লক্ষীমণি নেওগ বৰা, অজিত বৰণ দে (শিলিগুৰি), পংকজ বৰুৱা আৰু বিনোদ কোঁৱৰক ধন্যবাদ জনাইছোঁ। এইখন কাকতৰ ওপৰত এখন পুথি লিখি উলিয়াবৰ বাবে আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে বাৰে বাৰে দি থকা হেঁচা আৰু উৎসাহ-উদ্দীপনাৰ বাবে তেওঁলোকক ধন্যবাদ জনাইছোঁ।

শেষত গ্ৰন্থখনিৰ প্ৰকাশৰ গধুৰ দায়িত্ব বহন কৰাৰ বাবে বিদ্যা ভৱনৰ স্বত্বাধিকাৰদ্বয়লৈ আমাৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰাৰ লগতে গ্ৰন্থখনি ডি. টি. পি. কৰি খৰখেদাকৈ সম্পন্ন কৰাৰ বাবে 'বৰা ডি.টি.পি. চেণ্টাৰ'ৰ আমাৰ প্ৰিয় ছাত্ৰ ললিত বৰাক ধন্যবাদ জনালোঁ।

১০ জানুৱাৰী, ২০১৪

ড° ৰাজেন বৰা
অখিল বৰা

PRINCIPAL, i/c
Marangi Mahavidyalaya

Scanned by TapScanner

PRINCIPAL, i/c
Marangi Mahavidyalaya